

Μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην αὐξάνει κατὰ 25—30 γραμμάρια δι' ἡμέρας ἢ ἐν δικστήματι δέκα ἡμερῶν κατὰ 250—300 γραμμάρια, ἢ 750—900 κατὰ μῆνα.

Πάντοτε ὁσάκις ἡ κατάστασις τοῦ ἀρτιγεννήτου ἐμπνέει ἡμῖν ἀμφιβολίας ὑπὸ ἐποψίν ἀναπτύξεως προσδευτικῆς καταφεύγομεν εἰς τὰς μεθοδικὰς ζυγίσεις. Ἐὰν δὲ τὸ βάρος ἐπιμένῃ ἐπαισθητῶς τὸ αὐτὸ ἢ ἐὰν ἡ αὐξήσις δὲν ὑπερβαίνει ποσῶς τὰ δέκα γραμμάρια δι' ἡμέρας, ὀφείλομεν ν' ἀναζητήσωμεν καὶ καταπολεμήσωμεν τὰ αἰτίαι τοῦ κωλύματος τούτου τῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἐξέτασις τῶν κοπράνων ὀδηγεῖ ἐπίσης. Τὸ φυσιολογικὸν τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν, ἐκδηλοῦται διὰ δύο μέχρι τριῶν κενώσεων μαλθικῶν κοπράνων ὁμογενῶν χρυσοειδῶς ὡχρῶν, ὁμοίων πρὸς ὡς ἀνεγκυκωμένα.

Κόπρανα συστάσεως σκληρᾶς, ὁμοίως πρὸς μαστίχην, ἄχροα ἢ χροιαῖς βαθέως πρασινωπῆς, προδίδουσι διατάραξιν τῆς πέψεως.

ΠΕΡΙ ΑΙΓΟΣ

Τὸ γνωστὸν τοῖς πᾶσι τοῦτο μπουκαστικὸν ζῶον, ἢ αἶξ, ἢς χαρακτηριστικὸν εἶνε τὸ πῆδημα, γαλλιστὶ ὀνομάζεται chevre, τουριστὶ δὲ κετοί· ἢ λέξις αἶξ παράγεται κατὰ τινος ἐκ τοῦ ῥήματος αἰσσω, ὅπερ σημαίνει: πηδῶ μὲ ὀρμὴν ἢ ἀρσενικὴ αἶξ καλεῖται τράγος, οὔτινος τὸ γένειον καὶ τὰ κέρατά εἰσι μακρότερα τῆς αἰγός, τὸ κρέας τοῦ οὐχὶ πολὺ νόστιμον καὶ ἐκ τῶν τριχῶν του κατασκευάζονται μάλλινα χονδρὰ ὑφάσματα· τὸ ζῶον τοῦτο ἐξοικειοῦται εὐκόλως πρὸς τὸν ἄνθρωπον· δείκνυται δὲ λίαν εὐαίσθητον εἰς τὰς θωπείας, εἶνε ἰσχυρόν, εὐκίνητον καὶ ἰδιότροπον δυσκόλως ὑπακούον εἰς τὸν αἰπὸλον· περιπίπτει δὲ εἰς τινος μεταδοτικὰς ἀσθενείας καθ' ὧν ἡ ἀπομόνωσις θεωρεῖται ὡς τὸ σπουδαιότερον ἀντιφάρμακον. Ἡ καλὴ αἶξ, ἢ ἀγέλας αὕτη τοῦ πτωχοῦ, διακρίνεται ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ἐκ τῶν εὐσάρκων μηρῶν, τῶν εὐρέων νώτων, τοῦ ζῶου βλεμματός καὶ τοῦ πλατέος στήθους· ὁμοιάζει δὲ κατὰ πολλὰ πρὸς τὴν ἀνάδα, ἀναρριχᾶται ἐπὶ ἀποτόμων βράχων καὶ κοιμᾶται ἐπὶ ἀπορρώγων· σχεδὸν δὲ πάντα τὰ φυτὰ εἶνε καλὰ δι' αὐτὴν· δὲν φοβεῖται τὴν θερμότητα, οὐδὲ τὴν βροχὴν καὶ τὰς καταγίδας· ὁ μόνος δ' ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ μαστοφόρου τούτου ζῴου· εἶνε τὸ ψυχος καθ' οὗ ὁ νοήμων κτηνοτρόφος εἶνε ἀνάγκη νὰ κατασκευάζῃ λαμπρὸν ἐπαύλιον καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ αἰπόλιον του τροφήν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, συνισταμένην ἐκ χόρτου, κλάδων ξηρῶν δένδρου, λαχνῶν, γογγυλίων κλπ. Τὸ κρέας, τὸ γάλα, ὁ τυρός, τὸ βούτυρον, τὸ ἀνθόγαλον, τὸ δέσμα, τὸ δξύγαλον καὶ πολλὰ ἄλλα εἰσι χρησιμώτατα καὶ ὠφελυμώτατα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐν ᾧ ἢ δαπάνη καὶ ὁ κόπος ἀσήμαντα. Εἰς τὸ ὕδωρ, ὅπερ πίνουσι

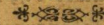
δέον νὰ ρίπτωμεν καὶ ὀλίγον ἄλας· ἢ αἶξ γεννᾷ κατ' ἔτος ἕν, δύο, τρία ἐγίστε δὲ καὶ τέσσαρα ἐρίφια ἢ κνοφορία τῆς εἶνε πεντάμυνος· κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ παρὰ τοῦ κτηνοτρόφου· καὶ τὰ μὲν πρὸς σφαγὴν προσωρισμένα ἐρίφια, θηλάζουσι τριάκοντα ἡμέρας, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα, τεσσαράκοντα· εἶδη δ' αἰγός εἶνε πολλὰ, ὧν ἀξιοσημείωτα ἢ τῆς Angora καὶ ἢ τῆς Cachemire. Ἐν Γαλλίᾳ, τρέφονται πολλὰ εἶδη τοιούτων, πλείστοι δ' ἐνησχολήθησαν πρὸς τελειοποίησιν τῆς τέχνης τῆς αἰγοτροφίας, δι' ὧν προσκτώνται, καὶ ἰδία ἐκ τῆς τυροποιίας, μεγάλα κέρδη. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ἔχοντες χώραν καταλληλοτάτην δι' αἶγας, ἀνάγκη νὰ σπουδάζωμεν τὸν χαρακτήρα τοῦ ζῴου τούτου, οὔτινος ἢ ὠφέλεια πασιφανεστάτη.

Ἐρ Καρδίτην

X. Γ. ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

Ἡ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΥΠΟ ΦΥΣΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

(Συνέχεια τοῦ προηγ. φύλλου καὶ τέλος)

Τὰ ὕδατα τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου· αἱ ὑδροφόροι κοιλάδες τοῦ Αἰνίου· τὸ πηγᾶδι τοῦ Ἁγίου· οἱ σεισμοὶ τῆς Κεφαλληνίας.

Δυτικῶς τῆς πόλεως Ληξουρίου, ὀδεύοντες πρὸς τὴν κώμην Δελλαπορτάτα, ἀπαντῶμεν σειρὰν λύφων κλυπτομένων ὑπὸ ἀποκεκρυσταλλωμένης γύψου· παρὰ τὰ ἐρείπια ναοῦ ὑπὸ τὴν ρηθείσαν κώμην, ἀνεκβλίσκει ψυχρὰ θειοκρήνη ἐκ στρωμάτων τῆς τριτογενούς περιόδου, διαχέουσα ἄφθονον ὀσμὴν οὐρίων ὠν. Πέριξ τῆς εἰρημένης κρήνης, ὑπάρχουσι ἀποθέσεις θεῖου, ἔνεκα προφανῶς τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ὑδροθεῖου αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὀξυγόνου τῆς ἀτμοσφαιρας. Ἡ χημικὴ ἀνάλυσις κατέδειξε τὴν ὑπαρξὴν ὀξυθεικῶν καὶ ἐγγλωρίων ἀλάτων Ἀσβεστίου, Νατρίου καὶ Μαγνησίου· ἐτι δὲ 130 κυβ. ἐκ Ὑδροθεῖου ἀνὰ 1000 κυβ. τοῦ τοιοῦτου ὕδατος, τοῦ ἀποίου αἱ θεραπευτικαὶ ἰδιότητες ἀμιλλώμεναι πρὸς τὰς τῶν Eaux Bonnes τῶν Πυρηναίων, κατέστησαν αὐτὸ γνωστὸν καὶ ἔξω τῆς νήσου, ἐνθ' ἀποστέλλεται κατὰ σπουδαίας ποσότητας. Ἐτεροι ἀλατοῦχοι πηγᾶδι ὑπάρχουσι ἐν Ἀργοστολίῳ, Σάμηκαί ἐν Ἁγ. Κωνσταντίνῳ.

Πρὸς Α τοῦ Ἀργοστολίου παρὰ τὸ ἐκκλησιδίον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, γνωστὸν ἦτο πρὸ πολλοῦ ὅτι ἀνεβλυσον ἄφθονα ὕδατα, ἀτινα μάλιστα ἐν τεχνιτῇ αὐλακί ρέοντα, ἐχρησίμευον πρὸς κίνησιν τοῦ τροχοῦ ὑδρομύλου τινός, τοῦ ὁποίου καὶ νῦν βλέπομεν τὰ ἐρείπια. Τὰ ὕδατα ταῦτα, ἔγνω νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ δῆμος Ἀργοστολίου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως, ἥτις ἄλλως τε ἐπορίσθη οὐχὶ ἀναξίαν λόγου ποσότητα ὕδατος διακρυγῶς καὶ εὐχύμου, διὰ τῆς ἀνορύξεως ἀρτεσιανῶν φρεάτων. Αἱ πηγᾶδι ἀνεκβλίσκουσι ἀπὸ μαγνησιομυγῶν ἀσβεστολίθων κρυστοκρυσταλλοφυῶν, μετὰ δὲ

τὴν ἀποκθάρασιν καὶ τὸν ἐκβραχισμόν τοῦ πέριξ χώρου, τὸ ὕδωρ ἐκρέει ἐκ πολλῶν μὲν σημείων, μάλιστα δὲ ἐκ μιᾶς ἑλλειπτικῆς ὀπῆς βαθ. 1 10, εἰς τοιαύτην ποσότητα, ὥστε, κατὰ τοὺς ἀρμόδιους, θὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως. Τὰ ὕδατα ταῦτα εἰσὶν εὐχάριστα τὴν γεῦσιν, ἡ δὲ μέση θερμοκρασία αὐτῶν, κατ' ἐπανειλημμένας παρατηρήσεις ἄς ἐξετελέσαμεν, εἶνε 150,53 K. ἀσφαλέστερον ἢ χημικὴ ἀνάλυσις θὰ καταδείξῃ, ἂν ἡ χρῆσις τῶν διαυγῶν τούτων ὑδάτων δὲν συνεπάγεται βλάβην. Ἄτυχως τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκροῆς τῶν πηγῶν, εἶνε ὀλίγω ὑψηλότερον τοῦ τῆς πόλεως, διό, ἂν ποτ' ἀπορραισθῇ ἢ διοχέτευσις αὐτῶν ἀνάγκη ἔσται ν' ἀνυψωθῇ τὸ ὕδωρ δι' ἀτραντλιῶν μέχρι τῆς κητσοκευασθησόμενης δεξαμενῆς.

Αἱ περιοχαὶ Ποταμιῶν καὶ Ἐρίσσου, πάσχουσιν ἔλλειψιν ὑδάτων, διό ἐν αὐταῖς εὐδοκίμοισι συνήθως ἡ ἀμπελος καὶ ἡ ἐλαιία. Ἀφθονώτερα ὕδατα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ εὐφρόφῳ διαμερισμῷ τῆς Λειβαθούς καὶ ἰδίως ἐν Λούρδα, ἀρθεύοντα πλείστους κήπους, ἐξ ὧν καὶ μόνων σχεδόν, προέρχεται ἡ μεγίστη ποσότης τῶν ποικίλων λαχάνων, ἅτινα ἐν μακαριότητι καταναλίσκουσιν οἱ κατ' ἐξοχὴν φυτοφάγοι κάτοικοι τῆς νήσου. Ἐκεῖ ὅπου ἐπικρατοῦσι διαστρώσεις μάρμας, δὲν ἀπαντῶσι μὲν πολλαὶ πηγαί, ἀλλ' ἡ διατήρησις φρεάτων ἀποφέρει πάντοτε σχεδόν ποσότητα ὑδάτος ἐπαρκῆ διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν οἰκογενειῶν τέλος αἱ πλείστα καὶ ἀφθονώταται τῶν πηγῶν τῆς νήσου, ἀναβλύζουσιν ἐξ ἐπαλλασσόντων στρωμάτων μάρμας καὶ ἀσβεστολίθου.

Ἐπὶ οὐδενὸς σημείου τῆς Κεφαλληνίας, συνενοῦνται αἱ ἀπαιτούμεναι πρὸς ἀφθονίαν ὑδάτων συνθήκαι μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῦ Αἴνου· ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ κορυφή, δέχεται ἀφθόνως τὸ προτὸν τῆς συμπυκνώσεως τῶν νεφῶν ἅτινα περιβάλλουσιν αὐτήν, τὸ δὲ ὑποκείμενον δάσος, ἀπορροφᾷ ἀπλήτως τὴν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ὑγρότητα, Ἀλλὰ καὶ τοῦ θέρους ἐπελθόντος, ἡ τῆξις τῶν χιόνων παρέχει διαρκῆ ὑδάτων ροὴν πρὸς τὰς γείτονας κώμας μὴ δυνάμεναι δ' αἱ μάρμας ν' ἀντιστῶσιν, ὡς οἱ ἀσβεστολίθοι, εἰς τὴν μηχανικὴν ἐνέργειαν τῶν ὑδάτων, ἀποσπῶνται καὶ συμπαρασυρόμεναι, ἐπιστρωννύουσι τὰ βαθύτατα τῶν ὑποκειμένων κοιλάδων, ἐνθα τὰ ὕδατα λιμνάζουσι μέχρι τοῦ θέρους, μαιίνοντα τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ δυσχεραίνοντα τὴν καλλιέργειαν. Ἄλλὰ παρὰ πάντα ταῦτα, αἱ γείτονες τῷ Αἴνῳ κοιλάδες, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αἱ ὁάσεις τῆς πετρώδους Κεφαλληνίας, ἐν αἷς εὐρίσκει ὁ ὀδοιπόρος δρόσον καὶ ἀναψυχὴν κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους ὑπὸ τῶν φιλοπόνων χωρικῶν, κατέστησε τὰς πρὶν ἀγρόνους ἐκτάσεις, χλοεροτάτους ἀγρούς καὶ κήπους, ἐνθα ἡ ἀμπελος ἔρπει δι' ἐλαιῶν καὶ ἄλλων καρποφόρων δένδρων μέχρις αὐτῶν τῶν κλιτύων τῶν ἀ-

γῶνων καὶ ἀποτόμων ὀρεοσειρῶν, αἵτινες περιβάλλουσιν αὐτάς.

Ἰδίως ὑδροφόρος, τυγχάνει ἡ ὑπὸ τὸν Αἴνον κοιλάς τοῦ Ἄγ. Γερασίμου, ἐνθα μεταξὺ πολλῶν ἄλλων φρεάτων ὑπάρχει καὶ τὸ παρὰ τὴν μονὴν κείμενον Πηγᾶδι τοῦ Ἄγιου, ἔχον βάθος 7 περίπου μ., τὸ ὕδωρ τοῦ ὀρείου, μυθολογεῖται ὅτι ἀνέρχεται μέχρι τοῦ στομίου, εὐθὺς ὡς κομισθῇ πρὸς αὐτὸ ἡ ἐμπεριέχουσα τὸ ἅγιον λείψανον λάραναξ. Ἡ παράδοσις αὕτη, ἥτις εἶνε λίαν δικδεδομένη παρὰ τῷ λαῷ, ἐγένετο ἀνεξετάστως πιστευτὴ ὑπὸ τοῦ κ. J. Davy, ἀνδρὸς εἰς ὃν ἄλλως τε πολλὰ ὀφείλει ἡ φυσικὴ ἱστορία τῆς νήσου. Ὁ κ. Davy, δεχόμενος τὴν παράδοσιν ταύτην ὡς γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ἐξηγεῖ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ὑδάτος διὰ τῆς...πίσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οἱ συρρέοντες προσκυνηταὶ ἐπὶ τοῦ πορώδους καὶ οἰνοῖ σπογγώδους ἐδάφους, σπεύδοντες πάντες πρὸς τὸ φρέαρ κατὰ τὴν ὥραν τῆς λιτανείας!! J. Davy Notes and observations on Chè Jonian islunds and Malta τομ. 1 σελ 161). Ἡ κατὰ τοὺς νόμους ἄλλως τε τῆς ὑδροδυναμικῆς, ἐξήγησις φαινομένου, ὅπερ αὐτὸς μὲν ὁ ἐρμηνεύσας δὲν εἶδεν, ἐπίστευσε δὲ ἀνεξετάστως, φαίνεται τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀπίθανος, καθ' ὅσον τὸ ὕδωρ καίεται εἰς τοιοῦτο βάθος, ὥστε πάντες οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συναθροιζόμενοι περὶ τὸ στόμιον, οὐδόλως ἤθελον ἐπενέγκῃ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου τοῦ ὑδάτος μέχρι τοῦ κρηπιδώματος τοῦ φρέατος. Τοῦ λόγου δὲ ὄντος περὶ τοῦ φαινομένου τούτου, οὐχὶ ἀσκοπον κρίνομεν τὴν ἀναγραφὴν περικοπῆς ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ κ. Kirkwall, ἐπισκεφθέντος τῷ 1856 τὴν ἡμετέραν πατρίδα, καὶ γράψαντος ἐν δυσὶ τόμοις περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως τῶν Ἰονίων νήσων ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν.

«Κατὰ τὴν πρώτην Νοεμβρίου» γράφει ὁ κ. Kirkwall, «ἐτελεῖτο ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου προστάτου τῆς νήσου, εἰς ὃν εἶνε ἀφιερωμένη ἡ μονή. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ὁ Ἅγιος ἀπεργάζεται ὡς λέγεται ἐπίσημόν τι θαῦμα, κομιζομένου τοῦ λείψανου τοῦ πρὸς ἱερὰν τι φρέαρ· ἀμέσως δηλ. τὸ ὕδωρ ὑψοῦται μέχρι τοῦ στομίου, οὐδεὶς δὲ φαίνεται ἀμφιβάλλων περὶ τοῦ ἀποτελέσματος. Ἡ λιτανεία ἐσχηματίσθη ἐν τῇ αὐτῇ τῆς μονῆς, ἐγὼ δὲ τελευταῖος μετὰ τινων συνοδοιπόρων, ἠκολουθήσαμεν πρὸς τὸ φρέαρ· ἐκεῖ φθάσαντες, ἠδυνήθημεν, ὡς οἱ μόνοι ἐν τῷ πλήθει Ἀγγλοὶ, νὰ κητλαβῶμεν θέσιν παρὰ τὸ στόμιον καὶ νὰ θεωρήσωμεν πρὸς τὸ βάθος αὐτοῦ. Ὁ καιρὸς ἦτο ὥρατος καὶ εἶχε βρέξει ραγδαίως νεωστί, ὥστε οὐδαμῶς ἀπέλειπε τὸ ὕδωρ. Τὸ λείψανον τοῦ Ἄγιου ἔκειτο ἐν τῇ λάραναξ, ἠκολούθουν δὲ ἱερεῖς, μοναχοὶ καὶ μοναχαί, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ οὐδόλως ἐκινήθη. Δὲν εἶχον ἐκ τῶν προτέρων οὐδὲ σιάν ἀμφιβολίας περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, ὥστε

ἡ αἰρετικὴ παρουσία μου νὰ θεωρηθῆ ὡς ματαιώσασα τὸ φαινόμενον, ἐν τούτοις ἡ ἐπίσκεψίς μου αὕτη, δὲν ὑπῆρξε ματαιία. Ἐγὼ σταθερὰν πεποίθησιν, ὅτι ἔλυσα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπορίαν, ἣν καὶ ἄλλοι Ἄγγλοι ἔσχον, βεβαιωθείς ὅτι οὐδέποτε ὑψώθη τὸ ὕδωρ. Ἐπίσημα πρόσωπα μαρτυροῦσιν ὅτι οὐδεὶς σπουδαῖος Κεφαλλῆν ἢ ἀξιόπιστος ἐπισκέπτης εἶδε ποτὲ ὑψούμενον τὸ ἐπίπεδον τοῦ ὕδατος. Ἀλλὰ καίτοι τὸ θαῦμα τοῦτο εἶνε ἀπλῆ ἀπάτη διὰ λογικοὺς ἀνθρώπους, ἐν τούτοις τινὲς νομίζουσιν ὅτι πρέπει νὰ παραμῆνῃ ὁ ὄχλος ἐν τῇ πλάνῃ, ὡς ἐὰν προέκυπτεν ὠφέλειά τις ἐκ τῆς ἐπιμόνου ὑποστηρίξεως τοιούτων ψευδολογημάτων. — Καὶ ταῦτα μὲν ἀναφέρει περὶ τῆς εἰρημένης παραδόσεως ὁ κ. Kir' wall, ἡμεῖς δὲ μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τῆς ἀνωτέρω περικοπῆς, περιττὴν κρίνομεν τὴν προσθήκην ἰδίων σκέψεων πρὸς περαιτέρω ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος.

Ἐπανερχόμενοι ἐκ τῆς μακρᾶς ταύτης παρεχόμενης εἰς τὰς πηγὰς τῆς Κεφαλληνίας, σημειοῦμεν ὅτι, ἐκ τούτων αἰ ἀξιολογώταται εὐρίσκονται ἐν τῷ διαμερίσματι Σάμης καὶ Ἡρακλείου, αἵτινες τοῦ θέρους ἐπελθόντος παρουσιάζουσιν αὐξήσιν ἀντὶ ἐλαττώσεως τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἀποδίδουσιν, ἐνεκα προφανῶς τῆς τήξεως τῶν ἐπὶ τοῦ Αἴνου χιόνων. Ἰδιαιτέρας μνείας ἀξιοῦμεν, πηγὴν τινα κειμένην κατὰ τὴν εἰρημένην χώραν, ἣτις ἀφοῦ καταναλώσῃ τὴν μηχανικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν πρὸς στροφὴν τοῦ τροχοῦ τοῦ ὑδρομύλου Καβαλιεράτου, χύνεται περαιτέρω σχηματίζουσα μικρὸν τι ἔλος, ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ὁποίου κεῖται ὀλίγον τι ὑψηλότερον τῆς παρακειμένης θαλάσσης ὅταν ἐπικρατῆ γαλήνη. Ἐὰν ὅμως δι' οἰανδήποτε λόγον ἐπέλθῃ ἀνύψωσις τοῦ θαλασσοῦ ἐπίπεδου, ὑψοῦται ἐπίσης καὶ τὸ ὕδωρ ἐν τῷ ἔλει, καίτοι οὐδεμίαν ἔχει ἐξῶθεν συγκοινωνίαν πρὸς τὴν θάλασσαν. Πιθανώτατον εἶνε, ὅτι ὁ πυθμὴν τοῦ ἔλους, ὅστις κεῖται 5 μ. ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, συγκοινωνεῖ μετ' αὐτῆς διὰ τῶν ραγάδων τοῦ πορώδους πετρώματος.

Τελευτώντες τὴν συντομωτάτην ταύτην σκιαγραφίαν τῆς νήσου, ἄς προσθέσωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν ἰσχυρῶν σεισμικῶν δονήσεων, αἵτινες τοσοῦτον ἐτάραξαν τὴν ἡμετέραν πατρίδα. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1860, πᾶσαι αἱ Ἰόνιοι νῆσοι, κυρίως μὲν ἡ Ζάκυνθος καὶ ἡ Λευκάς, σπουδαίως δὲ ἡ Κεφαλληνία, ὑπέστησαν συχνοὺς καὶ ἰσχυροτάτους συνταναγμούς, τ' ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων παρατηροῦνται καὶ ἐπὶ τῶν ἀσβεστολιθικῶν πετρωμάτων, μάλιστα ὅμως ἐκεῖ ὅπου ἀπλοῦνται τριτογενεῖς διαπλάσεις καὶ προπάντων μάρμαρα καὶ πηλὸς ἐπὶ συμπαγεστέρων πετρωμάτων. Κατὰ τὴν 23 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1866, ἐγένετο ἰσχυροτάτος σεισμός ἐν τῇ νήσῳ, ὀλίγα δὲ οἰκίαι τοῦ Ἀργοστολίου ἐσώθησαν τῆς καταστροφῆς, ἣτις

ὑπῆρξε σπουδαιότατη ἐν Ληξουρίῳ. Θάνατοι ὀλίγοι σχετικῶς ἐγένοντο, ἀλλ' ἡ ὕλική ζημία ὑπῆρξε τοσαύτη, ὥστε ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἀπέμεινε ὡς χρονολογικὸν ὄριον διὰ τοὺς κατοίκους τῆς νήσου. Ὁ σεισμός, δὲν ἀνωτέρω ἀναφέρομεν, ὅστις ἐγένετο αἰσθητὸς καὶ ἐν Κερκύρα, μόλις δ' ἔσπασε τὴν παρακειμένην Λευκάδα καὶ τὴν Ζάκυνθον, ἀφῆκεν ἔχνη τῆς ἐνεργείας του προπάντων ἐν Ληξουρίῳ, ἐνθα καὶ σήμερον εἶτι αἱ παραλίαι οἰκίαι φέρουσι τὰς τότε συμβάσας διαρρογάς, ἐνῶ αἱ ὑψηλότερα καὶ ἐπὶ πετρώδους ἐδάφους κείμενα, ὑπέστησαν ἐλάσσονα βλάβην. Αἱ δονήσεις ἠκολούθησαν ἐπὶ πολλὰς εἶτι ἡμέρας, καθ' ἃς οἱ ἐντρομοὶ κάτοικοι διενεκυτέρευσαν ἐντὸς σκηνῶν καὶ πλοίων, πολλοὶ δὲ νοήμονες νησιῶται ἐβεβαίωσαν ἡμᾶς ὅτι ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ληξουρίου ἀνεφάνησαν πηλώδεις λοφίσκοι, φέροντες κρατῆρα, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἀνεβάλλοντο πομφόλυγες βορβόρου, καὶ ὅτι φλόγες ἀνεξήλθον παρὰ τὴν παραλίαν. Ἀλλὰ τὰ ὑπερβολικὰ ἴσως ταῦτα, καίπερ συνθέςτατα παρακολουθήματα ἰσχυρῶν δονήσεων, ἀμφισβητοῦσιν ἀξιόπιστοι ἐπιστήμονες διατρίβοντες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν τῇ νήσῳ, οἵτινες οὐδεμίαν αὐξήσιν τῆς θερμοκρασίας τῶν πηγῶν τῆς νήσου, οὐδὲ μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς θλίψεως παρατήρησαν.

Ἐξετάσαντες ὡς συντόμως τὴν νήσον ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν, ὑπεθυμιζόμεν ὅτι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας διατριβῆς ὠμολογήσαμεν, καὶ καταθέτομεν τὴν γραφίδα, εὐχόμενοι ἵνα ταχέως φανῇ πληρεστέρα φυσικὴ περιγραφή τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν πατρίδος. Πολλὰ εἶνε εὐκατόρθωτα διὰ τῆς φιλοτίμου ἐργασίας ἐκάστου ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων, καὶ δυστυχῶς πλεῖστα καὶ σπουδαιότατα εἶνε τὰ κενά, ἅτινα παρουσιάζουσιν αἱ γνώσεις ἡμῶν περὶ τῆς ὀρεινῆς Κεφαλληνίας.

Ἐν Ἀργοστολίῳ κατὰ Ἰούλιον 1890. ὁ ἀκτατοῦς ἰατρὸς ἄγγελος Σκιντζοπούλος

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΑΝΘΡΑΚΩΝ (*)

Α'. Τὸ ἱστορικὸν αὐτῶν

Ἡ ἱστορία τῶν ὀρυκτῶν ἀνθράκων εἶνε αὕτη ἡ ἱστορία τῆς προόδου τῆς νεωτέρας βιομηχανίας, καὶ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἐκ παραλλήλου βαίνουσι καὶ ἀδιαρρήκτως συνδέονται. Οὕτω δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι, ὁ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ τόπου τινὸς εἶνε κατ' εὐθεῖαν ἀνάλογος πρὸς τὴν κατανάλωσιν τῶν ὀρυκτῶν ἀνθράκων. Ἐξ αὐτῶν ἐξαρτῶνται πᾶσαι αἱ βιομηχανίαι, αἵτινες ποιοῦνται χρῆσιν αὐτῶν, εἴτε ὡς πηγὴν θερμότητος, ἢν ἀμέσως χρησιμοποιοῦσιν εἴτε ἐμμέσως ὡς

(*) Ἐκ τοῦ συγγράμματος τῶν Chemin et Verdier.